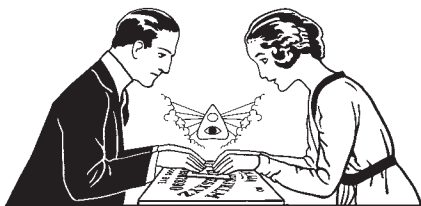

І С Т И Н И

АРТУР КОНАН ДОЙЛ

КРАЇНА ІМЛИ

Харків
«ФОЛІО»
2019

Розділ 1

РОЗМИТІ ЛІНІЇ

Я відчуваю нагальну потребу ретельно описати ці вражаючі події, поки подробиці залишаються ще свіжими в моїй пам'яті і не стерлися потоком часу.

Коли кілька років тому я описував на шпальтах «Дейлі газетт» сенсаційну подорож, під час якої втрапив у казкову місцину в Південній Америці в товаристві професора Челленджера, професора Саммерлі та лорда Джона Рокстона, то мені, звісно, навіть не снилося, що я колись буду в змозі розповісти набагато більше про дивовижну пригоду, що затьмарює собою все, що досі відбувалося в людській історії. Ця подія вже незвичайна сама по собі, але те, що ми четверо на той час опинилися разом і могли спостерігати за нею, було цілком природно та логічно. Насамперед спробую, за можливості ясно та стисло, викласти всі обставини, що передували цій пригоді, хоча чудово знаю, що читачеві було б найприємніше почути від мене якнайдокладніший звіт. Зацікавлення суспільства цією подією, як ми знаємо, не охололо й досі.

Отже, в п'ятницю двадцять сьомого серпня (цей день навіки закарбується у всесвітній історії), я вирушив до редакції мого часопису, щоб попросити у пана МакАрדла, завідувача відділу новин, триденну відпустку. Старий доб-

рий шотландець лише похитав головою, почухав у задумі пухнасті залишки рудуватого чуба й одягнув у такі слова своє негативне ставлення до мого прохання:

— Знаєте, пане Мелоун, ми мали для вас небавом виняткове завдання, таке, скажу не криючись, що лише ви можете виконати як належить.

— Дуже прикро, — засмутився я, хоча й спробував приховати, як міг, своє природне розчарування. — Звісно, якщо я вам потрібен, то й сперечатися даремно. Втім, маю потребу відлучитися у дуже терміновій справі, а тому, якщо все ж є якась можливість обійтися без мене...

— Не бачу такої можливості!

Мені нічого не залишалося, як погодитися з цією прикрістю. Зрештою, я мав би знати, що журналіст ніколи не може розпоряджатися ні собою, ні своїм часом.

— У такому разі викину це з голови, — безтурботно заявив я, наскільки це було можливо в такому гуморі. — Яке ж завдання маєте намір мені загадати?

— Бажаю, щоб ви взяли інтерв'ю у цього дідька з Рокерфілду.

— Ви ж не маєте на увазі професора Челленджера? — вигукнув я.

— Саме його, кого ж ще? Минулого тижня він ухопив за комір і підтяжки молодого Алека Сімпсона з «Кур'ера» і волочив його за собою цілу милю проїжджою дорогою. Ви ж читали про це, вочевидь, у поліційній хроніці? Наші молоді репортери вважали б за краще, мабуть, брати інтерв'ю в алігатора, який утік із зоопарку. Ви єдиний, хто здатен на таке, адже ви давній приятель цього крокодила.

— Ах, — зітхнув я з полегшенням, — це дуже спрощує справу! Саме для цього я і просив у вас відпустки, щоб від-

відати професора Челленджера. Наближається річниця тієї надзвичайної пригоди, яку ми пережили вчотирьох, і він запросив нас усіх відсвяткувати цей день.

— Чудово! — зрадів МакАрдл, потираючи руки та поблискуючи крізь скельця окулярів очима, що радісно засяли. — Отже, ви зможете вивідати у нього достобіса цікавих речей. Якби це не Челленджер, я б дивився на все, як на пустопорожні теревені, але цей чоловік уже якось мав рацію у подібному випадку, і хтозна, чим скінчиться справа цього разу.

— Що ж може він мені повідомити? — поцікавився я. — Щось трапилося?

— А хіба ви не читали його листа про «наукові можливості» в сьогоднішній «Таймс»?

— Ні, не читав.

МакАрдл пірнув під стіл і підняв із підлоги газету.

— Прочитайте це вголос, будь ласка, — сказав він і вказав на конкретне місце, — бо вже й не знаю, чи все я правильно второпав, тому із задоволенням послухаю ще раз.

Ось що я прочитав:

— *«Наукові можливості*

Сер! Із тихою радістю, до якої, однак, долучилися деякі не такі вже втішні почуття, я прочитав напрочуд самовдоволеного та надзвичайно безглузлого листа Джеймса Вілсона Мак-Фейла, надрукованого у вашому часописі, який просторікує про розмиті фраунгоферові лінії в спектрах планет і нерухомих зірок. Цей джентльмен вважає це явище цілком несуттєвим, хоча кожен, хто має більше клепок у голові, надав би йому особливого значення, позаяк воно врешті-решт може відбитися на добробуті всіх живих істот. Я не можу, певна річ, розраховувати, що наукові терміни

будуть зрозумілі тим нетямам, котрі звикли черпати свої знання в щоденних газетах, тому намагатимусь пристосуватися до їхнього низького розумового рівня та пояснити стан речей наочним прикладом, який, сподіваюся, виявиться доступним для розуміння ваших читачів».

— Неможливий чоловік! — вигукнув МакАрл. — Щойно народжений голуб і той би, здається, наїжачився від його брутальності, і навіть мирні збори квакерів могли б нею обуритися. Тепер я розумію, чому Лондон став для нього нестерпним. А це прикро, пане Мелоун, бо довбешка у нього справді варить. Що ж, послухаємо тепер це порівняння.

Я продовжив:

— *«Припустімо, що жменька зв'язаних один із одним корків повільно мчить хвилями Атлантичного океану. День у день корки повільно плывуть уперед у незмінних обставинах. Якби корки були наділені розумом, який їм відповідає, вони, ймовірно, були б упевнені, що цей стан речей вічний і незмінний. Ми ж, наділені значно більшою кмітливістю, знаємо, що, ймовірно, може статися щось таке, чого ті корки не очікують. Так, наприклад, вони можуть натрапити на корабель або на сплячого кита, або заплутатися у водоростях. Зрештою, їхня доля — опинитися викинутими на скелястий берег Лабрадору. Але всього цього вони не передбачають, тому що день у день м'яко та рівномірно гойдаються на хвилях безмежного, на їхню думку, і вічно незмінного океану.*

Ваші читачі, можливо, вже здогадалися, що при цьому порівнянні я під океаном розумію нескінченний ефір, крізь який ми мчимо, і що зв'язані один із одним корки — маленька, незначна планетна система, до якої ми належимо.

Світило третього ступеня з купкою жалюгідних супутників — ми мчимо, у незмінних на перший погляд обставинах, назустріч невідомому кінцю, якійсь жахливій катастрофі, що підстерігає нас на останньому бастіоні простору, де нас скинуть у якусь ефірну Ніагару або ми розіб'ємося об якийсь незримий Лабрадор. Я анітрохи не поділяю поверхневого та неосвіченого оптимізму вашого працівника Джеймса Вілсона Мак-Фейла і, навпаки, вважаю, що доречно було б якнайточніше досліджувати зміни нашого космічного середовища. Зрештою, воно й саме означає нашу ймовірну загальну загибель».

— Із нього вийшов би чудовий проповідник! — зауважив МакАрдл. — Його слова гримлять, як звуки органу. Подивімося, однак, що викликає в ньому такий неспокій.

— «Те, що в спектрі розпливаються та зникають фраунгоферові лінії, вказує, як мені здається, на зміни в космосі — і до того ж на вельми своєрідні зміни. Світло планет, як відомо, є відображенням сонячного світла. Світло нерухомих зірок, навпаки, випромінюють безпосередньо вони самі. Тим часом зараз одна і та ж зміна спостерігається як у спектрі планет, так і в спектрі нерухомих зірок. Чи можна реально шукати причину цього явища в самих планетах і нерухомих зірках? Це я вважаю недоречним. Якій загальній зміні вони могли б раптом піддатися? А чи не криється причина цієї зміни в земній атмосфері? Це, вочевидь, можливо, але неправдоподібно, бо на це не маємо явних вказівок, а відповідні хімічні дослідження не дали жодних результатів. Який же існує третій варіант? Зміна таїться в тому нескінченно тонкому ефірі, живому медіумі, який сполучає зірку із зіркою та наповнює Всесвіт. Глибока підводна течія повільно несе нас у цьому океані. То хіба важко припустити, що ця течія

ЗМІСТ

ОТРУЄНИЙ ПАСОК

Розділ 1. Розмиті лінії	5
Розділ 2. Смертельна хвиля	25
Розділ 3. Занурення	44
Розділ 4. Щоденник умираючого	64
Розділ 5. Мертвий світ	78
Розділ 6. Велике пробудження	96

КРАЇНА ІМЛИ

Розділ I. В якому спеціальні кореспонденти беруться до роботи	109
Розділ II. В якому описується вечір у дивній компанії	118
Розділ III. В якому професор Челленджер висловлює свою думку	137
Розділ IV. В якому описуються дивні справи у Гаммерсміті	142
Розділ V. В якому наші ділові партнери отримують ще один дивний досвід	173
Розділ VI. В якому читач знайомиться зі звичками сумнівного злочинця	195
Розділ VII. В якому так званого злочинця карають з усією суворістю англійського закону	212

Розділ VIII. В якому троє сміливців зустрічаються з темним духом	226
Розділ IX. В якому можна знайти цілком матеріальні феномени	249
Розділ X. De profundis	260
Розділ XI. В якому Сайлас Лінден отримує те, що йому належиться	279
Розділ XII. В якому стаються злети та падіння	293
Розділ XIII. У якому в битву вступає професор Челленджер	307
Розділ XIV. В якому Челленджер раптом зустрічає дивного колегу.	326
Розділ XV. В якому готується пастка на великого звіра	340
Розділ XVI. В якому Челленджер отримує досвід на все своє життя	354
Розділ XVII. В якому імла розсіюється остаточно	371